

Redetræspolitik for Naturstyrelsens arealer

- **Særlig fokus på havørn, kongeørn, fiskeørn, rød glente og sort stork**

Indledning

Naturstyrelsen ønsker i sin arealdrift at tage vidtgående hensyn til fuglelivet, også ud over lovens krav. Nærværende politik/instruks skal sikre en ensartet og systematisk tilgang til fuglebeskyttelsen på styrelsens skovarealer (og for træboende fugle også i lysåbne biotoper).

Sikringen af fuglelivet generelt varetages på Naturstyrelsens arealer gennem styrelsens generelle retningslinjer for arealdriften, herunder særligt [de økologiske retningslinjer](#), som bl.a. beskytter biotoper, redetræer og træer med spættehuller. De mest relevante retningslinjer er uddraget her i boks 1:

Naturstyrelsens økologiske retningslinjer

De generelle politikker for driften af Naturstyrelsens arealer udmøntes gennem styrelsens driftsplaner, hvor der fastlægges konkrete retningslinjer for driften af de enkelte arealer. Herudover gælder også de generelle "økologiske retningslinjer" primært m. h. p. sikring af biodiversiteten. I f.t. fugle kan fremhæves:

- Kendte levesteder for rødlistede og andre fåtallige, hjemmehørende arter samt ansvarsarter skal beskyttes mod ændringer og forstyrrelser, der kan true den fortsatte tilstedeværelse og trivsel for de pågældende arter. Det skal herunder overvejes, om og hvordan færdsel og aktiviteter evt. skal søges begrænset eller styret.
- Hule træer, løvtræer med huller og andre redetræer for rovfugle, ugler, ravne, spætter, kolonirugende fugle eller flagermus må ikke fældes. For træer, som vurderes farlige, må beskæring eller fældning dog ske, hvis de lovmæssige bestemmelser (navnlig artsfredningsbekendtgørelsen) muliggør det. Det samme gælder formodet "ubeboede" træer, som det måtte være meget vigtigt at uskadeliggøre i forhold til et fortidsminde.

Information om fugle og evt. særlige behov vil oftest komme fra Dansk Ornitologisk Forening, jf. boks 2:

Anvendelse af information fra Dansk Ornitologisk Forening i NST's arealforvaltning

I styrelsens arealforvaltning tages der hensyn til naturinteresser og særlige arter gennem generelle retningslinjer for arealdriften, mens særlige arter, fx sårbare fugle, mv. håndteres i NST's naturregistreringsprogram (Natur.reg og Pas På Kort). I programmet registreres fx kendte forekomster og levesteder for rødlistearter samt kendte, værdifulde nøglebiotoper og arter.

Registreringer af specifikke arter foretages af NFE'ernes lokalt ansvarlige for Natur.reg. og Pas På Kort og gerne i samarbejde med lokale interessenter; for fugles vedkommende typisk gennem Dansk Ornitologisk Forenings lokale medlemmer/caretakere. De registrerede artsoplysninger er en vigtig kilde til information, når der skal ske konkrete bedømmelser af brugeraktiviteter, fx når der skal gives tilladelser til arrangementer, eller driftsaktiviteter på NST's arealer.

En række arter skovfugle kræver særlig opmærksomhed, jf. tabel 1, der løbende opdateres i samarbejde med DOF.

Tabel 1. Arterne i kolumnen 1 er særligt følsomme, sjældne og sårbare (øvrige alfabetisk ordnet).

Fiskeørn	Duehøg	Hvepsevåge	Natugle	Skovhornugle	Trane
Havørn	Fiskehejre	Lille Flagspætte	Perleugle	Sortspætte	Vandrefalk
Kongeørn	Grønspætte	Lærkefalk	Ravn	Spurvehøg	Vendehals
Rød Glente	Hedelærke	Musvåge	Rødrygget Tornskade	Stor Flagspætte	
Sort Stork	Huldue	Natravn	Skarv	Stor Hornugle	

Retningslinjer

For alle fuglearter i tabel 1 tages der jf. de ovennævnte generelle retningslinjer hensyn til kendte redesteder, ved at deres *redetræer registreret i Naturstyrelsens Pas På Kort ikke fældes*, hvilket grundet GPS usikkerheder i praksis håndteres ved at undlade fældning nærmere end 20 meter fra GPS-positioner for redetræer i Pas På Kortet, såfremt redetræet ikke inden skovningsarbejde er klart identificeret.

Når hav-, konge- og fiskeørn, rød glente eller sort stork etablerer sig for at yngle/starter redebygning i træer på styrelsens naturarealer (skove, udyrkede arealer, strande, klitfredede arealer, veje og stier i det åbne land) skal naturforvaltningsenheden (NFE'en) straks, når den bliver bekendt med det, iværksætte overvejelser, om der er behov for initiativer til sikring af fuglenes ynglemuligheder.

For *vandrefalk, trane, stor hornugle* gøres tilsvarende overvejelser, hvis redestedet har en karakter, som gør det sårbart overfor forstyrrelser. For *duehøg og fiskehejre* kan dele af tiltagene være relevante, hvis der ellers er væsentlig risiko for forstyrrelser.

Baggrunden for at havørn, kongeørn, fiskeørn, rød glente og sort stork har behov for særlige forholdsregler er, at fuglene har været udryddet fra Danmark som ynglefugle, men nu er under genindvandring, mest mærkbart for havørn og rød glente. Der er tale om sky fugle med stor flugtafstand, som let kan blive skræmt af reden, særligt i etableringsfasen og under rugetiden. Æggene lægges allerede i det tidlige forår, og de kan hurtigt blive kolde, hvis fuglene letter fra reden. Perioden 1. februar – 31. juli er den vigtigste periode i forhold til ro i yngleområdet.

Værktøjskasse for de særligt sårbare (havørn, kongeørn, fiskeørn, rød glente og sort stork)

Følgende værktøjer skal indgå i overvejelserne, når NFE'en bliver bekendt med, at hav-, konge-, fiskeørn, rød glente eller sort stork yngler/starter redebygning. Der skal ske en konkret vurdering, hvor der afgrænses et muligt beskyttelsesområde og initiativer.

Afgrænsningen af området – typisk indenfor 100-500 m fra redetræet – fastlægges ud fra hensynet til, at fuglenes ynglemuligheder sikres, og vil derfor kunne være afhængig af naturtypen, terrænet, højden af bevoksning, redetræets synlighed, placering af stier/veje, fugleart eller andre hensyn.

NFE'en skal gennemføre/overveje følgende initiativer indenfor det valgte område i perioden 1/2 til 31/7:

- Skovning, transport, sankning, selvskovning o.l. ophører.
- Jagt i regi af Naturstyrelsen ophører straks indenfor beskyttelsesområdet. Ved en igangværende udleje af jagt tages kontakt til lejeren med henblik på mulige tilpasninger af lejeaftalen, hensyn til fuglene mv.
- Markerede stiforløb igennem området kan omlægges, så offentligheden ledes uden om, men vær opmærksom på, at det nye stiforløb skal kunne opleves som naturligt for gående/ridende, så de naturligt følger det nye forløb.
- Nedlægning/oppløjning af gennemgående veje og stier eller veje og stier, der fører til skove, udyrkede arealer, særlige udsigtpunkter, kulturminde m.fl., kan først ske efter anmeldelse til kommunalbestyrelsen (NBL § 26a, stk. 1.). Andre veje og stier i skoven kan frit omlægges/nedlægges (NBL § 23, stk. 10.). Spærring af færdsel ved at lægge træstammer på tværs af stier mv. er kun lovligt, hvis det har en midlertidig karakter og samtidigt er et led i skovdriften, jf. adgangsvejledningen, mens hindring af færdsel herefter alene kan ske med kvas og ikke grene eller stammer.
- Information. Når det konstateres, at fuglene begynder at yngle, igangsætter NFE'en sammen med Presse en informationsindsats om de besluttede initiativer, dels for at skabe opmærksomhed om beskyttelse af fuglene, dels for at fremme en generel interesse og forståelse for naturbeskyttelsen. Heri kan fx indgå betydningen for lokalbefolkningen, fx ift. biologiundervisning i skolerne, og turister mv. Det kan dreje sig om fx:
 - Information opsat ved relevante adgangsveje med baggrundsforklaring og henstilling om at følge de foreslåede rammer for færdsel indenfor beskyttelsesområdet.
 - Anden formidling, som kan give gode muligheder for at se fuglene, fx webcam ved reden, en udsigtsplatform, et fugleindkig (-tårn), udpege observationssteder mv.
 - Hjemmesideoplysninger på nst.dk og udinaturen.dk om konsekvensen af initiativerne, herunder fx bortfald af bookningsmuligheder i beskyttelsesområdet.
 - I særlige tilfælde kan det være en fordel at hemmeligholde redestedet for offentligheden. Dette skal dog nøje drøftes med AFP.
- Forbud mod offentlighedens adgang helt eller delvist til beskyttelsesområdet – se nedenfor.
- Ved behandling af ansøgninger (via webbooking), hvor NST's tilladelse er påkrævet, vurderes, om de er forenelige med foranstående rammer.

NFE'en orienterer følgende om de planlagte initiativer:

- Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet
- Forsvaret, når det henvender sig om øvelser, anmeldelser af træning mv.
- Relevante nabolodsejere, hvor dele af et relevant beskyttelsesområde er udenfor styrelsens arealer.

Hvis fuglene opgiver at anvende arealet som ynglested, fjernes evt. initiativer først året efter.

Retningslinjer for helt eller delvist forbud mod offentlighedens adgang til beskyttelsesområdet

Naturstyrelsen forbyder som hovedregel ikke offentlighedens adgang til et område med redetræer mv., med mindre der er tungtvejende grunde hertil. Styrelsen vil i højere grad tage andre redskaber i anvendelse for at sikre ynglesucces. Typisk vil et adgangsforbud derfor kun komme på tale, når der ikke er andre løsninger, arten har få reder på landsplan eller lokaliteten vurderes særligt sårbar. Sikring af såvel gode muligheder for fuglene på styrelsens arealer som offentlighedens ret til at færdes hele døgnet til fods - også udenfor veje og stier samt på cykel på veje og stier, bevares gennem en balance mellem benyttelse og beskyttelse. NFE'erne må ikke tage naturbeskyttelseslovens bestemmelser om helt eller delvis lukning i brug, før AFP har været inddraget.

Naturstyrelsen kan forbyde offentlighedens adgang på følgende måder:

- NFE'en kan med godkendelse fra NST, AFP, forbyde cykling i skove (NBL § 23, stk. 8), ridning på private fællesveje i skove (adgangsbekendtgørelsens § 11, stk. 2), ridning i udvalgte skovområder (do.) eller gennem skiltning helt eller delvist forbyde færdsel på vej og stier i det åbne land, hvis der er behov for beskyttelse af dyre- eller plantelivet (NBL § 26, stk. 1.)
- NFE'en kan med godkendelse fra NST, AFP ved skiltning ved de naturlige indgange forbyde færdsel på hegnede, udyrkede arealer uden dyr, hvis der er behov for beskyttelse af dyre- eller plantelivet (NBL § 24, stk. 5) eller ved skiltning helt eller delvist forbyde ridning på veje og stier i det åbne land, hvis der er behov for beskyttelse af dyre- eller plantelivet (NBL § 26, stk. 1.)
- NST, AFP kan med hjemmel i NBL § 27, stk. 1 helt eller delvist forbyde for offentlighedens adgang, hvis særlige forhold taler derfor. Der skal dog være væsentlige grunde til at lukke arealer efter denne bestemmelse, som derfor kun tages i anvendelse, hvis det ikke skønnes muligt/ tilstrækkeligt med andre initiativer. Indføres adgangsforbud på styrelsens arealer gennemfører styrelsen ingen driftsopgaver i forbudsperioden, fx skovning, plantning og transport, med mindre de er nødvendige for at sikre liv og velfærd, eller fauna eller flora kræver særlige foranstaltninger for at sikre levevilkår på stedet.

Lovgivning af umiddelbar relevans

Naturbeskyttelsesloven, lbk. 951 af 3/7/2013, som samtidigt bl.a. skal "medvirke til at beskytte naturen med dens bestand af vilde dyr og planter samt deres levesteder" og "give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet". Befolkningens færdselsret kan kun tilsidesættes i fm. særlige forhold. Andre bestemmelser, fx om internationale beskyttelsesområder, kan være relevante i konkrete tilfælde.

Adgangsbekendtgørelsen, bkg. 1317 af 21/12/2011, som bl.a. fastlægger udvidede adgangsmuligheder for offentligheden på statsejede naturarealer.

Artsfredningsbekendtgørelsen, bkg. 330 af 19/3/2013, som bl.a. fastlægger, at visse fuglearters redetræer ikke må fældes undtagen i helt særlige tilfælde (typisk ved fare for mennesker).

Fuglebeskyttelsesdirektivet, direktiv af 2/4/1979 om beskyttelse af vilde fugle, hvor medlemsstaterne bl.a. skal sikre mod forstyrrelse af fuglene i det omfang forstyrrelsen mv. har væsentlig betydning for formålet med direktivets bestemmelse, iværksætte nødvendige foranstaltninger til at opretholde eller tilpasse bestanden på et niveau, som især imødekommer økologiske m.fl. krav og samtidig tilgodeser økonomiske og rekreative hensyn, og sikre, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde under hensyn til bl.a. tendenser og variationer i bestandens størrelse.